

BOSHLANG'ICH SINFLARDA INGLIZ TILINI O'RGATISH UCHUN QIZIQARLI O'YIN VA INTERFAOL METODLARNI TASHKIL ETISH USULLARI

Axmedova Hilola Farmonovna

*Xatirchi tuman 5-maktab ingliz tili fani o'qituvchisi,
turizm menejeri tadqiqotchi pedagog*

Telefon: +998(90) 731-08-95

hilolafarmonovna4@gmail.com

Annotatsiya: *Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'rgatish jarayonida qiziqarli o'yinlar va interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, tilga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish va bilimlarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada ingliz tilini o'rgatish uchun samarali va ijodiy o'yin hamda interfaol metodlarni tashkil etish usullari ko'rib chiqiladi. Jumladan, «Traffic Light Game» (Svetofor o'yini), «Picture Dictation» (Rasm bo'yicha yozish) kabi o'yinlarning tavsifi, ularni tashkil etish bosqichlari hamda o'quvchilarga ta'siri yoritiladi. Metodik yondashuv sifatida harakatga asoslangan (kinaestetik), vizual, eshitish va kommunikativ metodlar uyg'unligi taklif etiladi. Ushbu usullar boshlang'ich sinf o'quvchilarining so'z boyligini oshirish, eshitish va tushunish ko'nikmalarini shakllantirish, shuningdek, jamoaviy ishlash va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi..*

Kalit so'zlar: *interaktiv mashqlar, svetofor, rasm chizish, letter, Health matter, kasalliklar*

Kirish

Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'rgatish jarayoni o'quvchilarning yoshiga, qiziqishlariga va psixologik xususiyatlariga mos ravishda tashkil etilishi muhimdir. Kichik yoshdagi o'quvchilar tabiatan qiziquvchan, harakatchan va o'yin orqali o'rganishga moyil bo'lishadi. Shuning uchun ingliz tilini samarali o'rgatish

uchun qiziqarli o'yin va interfaol metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Maqolada boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'rgatishda eng samarali bo'lgan o'yinlar va interfaol metodlar haqida so'z yuritiladi. Jumladan, **“Traffic Light Game” (Svetofor o'yini)**, **“Picture Dictation” (Rasm bo'yicha yozish)** kabi metodlar o'rganiladi. Ushbu metodlar orqali bolalar so'z boyligini kengaytiradi, eshitish va tushunish ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda tilni tabiiy muhitda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Shuningdek, Maqolada ushbu metodlarning qanday tashkil etilishi, ularning o'quvchilarga foydasi va dars jarayonida qanday qo'llanilishi ko'rib chiqiladi. Ushbu interfaol yondashuv orqali o'quvchilar faol ishtirok etishadi, o'z fikrlarini erkin ifodalashga o'rganishadi va ingliz tilini o'rganish jarayoni ular uchun qiziqarli va samarali kechadi.

«Traffic Light Game» (Svetofor o'yini)

«Traffic Light Game» (Svetofor o'yini) – ingliz tilini og'zaki mashq qilishga mo'ljallangan samarali interaktiv metod bo'lib, u o'quvchilarning tinglash, tezkor fikrlash, to'g'ri javob berish va erkin nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu o'yin ayniqsa boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun juda qulay bo'lib, darsni qiziqarli va jonli o'tishini ta'minlaydi.

O'yin tamoyili

O'qituvchi uchta rangli karta yoki belgidan foydalanadi va har bir rang ma'lum bir harakatni bildiradi:

- **Qizil (To'xta)** – o'quvchilar gapirmaydi, diqqat bilan tinglaydi. Bu bosqichda intizom va tinglash ko'nikmasi shakllanadi.
- **Sariq (O'yla)** – o'quvchilar savol yoki mavzu ustida o'ylaydi, javobini rejalashtiradi. Bu ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi.
- **Yashil (Gapir)** – o'quvchilar javob beradi yoki berilgan mavzu bo'yicha gapirishadi. Bu bosqich nutqni rivojlantirishda eng muhim qism hisoblanadi.

O'yinni tashkil etish bosqichlari

1. **Tayyorlov bosqichi** – o‘qituvchi mavzuga mos savollar yoki gapirish uchun

topshiriqlar tayyorlaydi (masalan: “My family”, “My favorite food”, “Daily routine”).

2. **Tushuntirish bosqichi** – o‘yin qoidalari o‘quvchilarga sodda va aniq qilib tushuntiriladi.

3. **Amaliy bosqich** – o‘qituvchi ranglarni ko‘rsatadi va o‘quvchilar mos ravishda harakat qiladi.

4. **Baholash bosqichi** – faol ishtirok etgan o‘quvchilar rag‘batlantiriladi (yulduzcha, ball yoki maqtoov orqali).

O‘yinning afzalliklari

- O‘quvchilarning **tinglab tushunish** qobiliyatini oshiradi.
- **Tezkor fikrlash va javob berish** malakasini rivojlantiradi.
- **Erkin nutq** va muloqot qilish ko‘nikmasini shakllantiradi.
- Darsga **qiziqish va motivatsiyani oshiradi.**
- Har bir o‘quvchini **faol ishtirok etishga undaydi.**

Bu o‘yin orqali bolalar refleksiv javob berish, diqqatni jamlash va muloqot qilish ko‘nikmalarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, mashg‘ulot qiziqarli va jonli o‘tadi.

O‘yin tartibi:

O‘qituvchi kartalarni ko‘rsatadi:

- Qizil – To‘xta! Gapirish mumkin emas.

- Sariq – O‘yla! Savol yoki mavzu haqida fikrlash va tayyorlanish vaqti.

Yashil – Gapir! O‘quvchilar savolga javob berishadi yoki berilgan mavzuda gapirishadi.

O‘qituvchi yoki guruh o‘quvchilarga savol beradi yoki mavzu tanlaydi.

Masalan:

- “What is your favorite food?”

- “Describe your best friend.”

- "What did you do yesterday?"

O'quvchilar tez va to'g'ri javob berishga harakat qilishadi.

Sariq kartada o'quvchilar o'ylash va tayyorlanish imkoniyatiga ega.

Qizil kartada esa to'xtash kerak. Shovqin yoki xato bo'lsa, o'qituvchi tartibni tiklash uchun kartani ishlatishi mumkin.

O'yin foydasi:

- Eshitish va tushunish ko'nikmasini rivojlantiradi.

- O'quvchilarning tezkor javob berish qobiliyatini yaxshilaydi.

- Og'zaki nutq va fikrlash jarayonini tezlashtiradi.

- Diqqatni jamlash va o'yin orqali o'rganishni qiziqarli qiladi.

«Picture Dictation» (Rasm bo'yicha yozish)

«Picture Dictation» – bu o'yin eshitish, tushunish va tasavvur qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan metod. O'qituvchi rasmni so'zlar bilan tasvirlaydi, o'quvchilar esa ushbu tasvirni chizishga harakat qilishadi.

Qanday o'ynash mumkin?

- O'qituvchi biror rasmni so'z bilan tasvirlab beradi. (Masalan, «There is a big red apple on the table.»)

- O'quvchilar bu tasvirni daftariga yoki doskaga chizishadi.

- So'ng, o'qituvchi rasmni namoyish qiladi va o'quvchilar o'z rasmlarini solishtirishadi.

- Kimning tasviri eng aniq bo'lsa, o'sha o'quvchi g'olib bo'ladi!

O'yinning foydasi:

- Eshitish va tushunish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

- Diqqatni jamlash va aniq eshitish muhimligini o'rgatadi.

- Tasavvur qilish qobiliyatini kuchaytiradi.

- Chizish orqali so'z boyligini oshiradi.

Mashq variantlari:

1. «Simple Objects» (Oddiy narsalar)

Tavsif: O'qituvchi oddiy predmetlarni tasvirlaydi, o'quvchilar esa chizishadi.

Namuna:

«There is a small blue book on the desk.»

«A big yellow sun is shining in the sky.»

»There is a cat sitting on a chair.»

2. «Crazy Picture» (Qiziqarli tasvir)

Tavsif: O'qituvchi g'ayrioddiy, kulgili tasvir beradi va o'quvchilar uni chizishadi.

Namuna:

«A purple elephant is wearing a big green hat.»

«There is a flying fish with red wings in the sky.»

»A robot is eating a giant ice cream.»

Izoh: Bu metod kichik yoshdagi bolalar uchun qulay, chunki ular sodda so'z va rasmlarni oson tushunishadi.

Izoh: Bu metod o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va darsni qiziqarli qiladi.

3. «Describe and Draw» (Tavsifla va chiz)

Tavsif: O'quvchilar juftlik bo'lib ishlaydi. Biri rasmni tasvirlaydi, ikkinchisi esa uni chizadi.

Namuna:

- **A o'quvchi rasmni tasvirlaydi:**

«There is a big tree next to the house.»

- **B o'quvchi uni chizadi va tasvirga qarab o'z rasmini tekshiradi.**

Izoh: Ushbu usul jamoaviy ishlash va og'zaki ifodalash ko'nikmalarini oshiradi.

4. «Write and Draw» (Yoz va chiz)

Tavsif: O'quvchilar oldin rasm chizishadi, keyin esa uni tasvirlab gap yozishadi.

Namuna:

O'quvchi o'z rasmini chizadi.

So'ng 3-4 jumla bilan uni tasvirlaydi:

»This is a small house. It has two windows and a blue door.»

Izoh: Bu metod yozma va vizual ifodalash ko'nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi.

«Picture Dictation» o'yin shaklida o'qitish usuli bo'lib, u o'quvchilarning eshitish, tushunish va tasvirlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Metod barcha yosh toifalariga mos keladi, faqat tasvirlarning murakkabligi darajaga qarab tanlanadi. Kreativ fikrlash va ijodkorlikni oshirish uchun qiziqarli tasvirlar qo'shish tavsiya etiladi.

Xulosa

Interfaol yondashuv bolalarning so'z boyligini oshirish, eshitish, tushunish va tezkor javob berish qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday yondashuvda o'quvchilar passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida namoyon bo'ladi. Natijada ular yangi so'z va iboralarni faqat yodlab qolmay, balki amaliy vaziyatlarda qo'llashni ham o'rganadilar. Ayniqsa, savoljavob, rolli o'yinlar, guruhli ishlash va muammoli vaziyatlar orqali o'quvchilar muloqot qilishga, fikrini erkin ifodalashga va boshqalarni tushunishga odatlanadi.

O'yin orqali o'rganish usuli esa bolalarda tabiiy qiziqish uyg'otadi. Chunki o'yin jarayonida ular o'zlarini erkin his qiladi, xatodan qo'rqmaydi va faolroq harakat qiladi. Bu esa ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, bilimni osonroq va mustahkamroq o'zlashtirishiga yordam beradi. Masalan, so'z o'yinlari, kartochkalar bilan ishlash, harakatli o'yinlar va raqobat elementlariga asoslangan mashg'ulotlar bolalarda nafaqat til ko'nikmalarini, balki diqqat, xotira va tez fikrlash qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Bundan tashqari, interfaol va o'yin metodlari orqali o'quvchilar o'zaro hamkorlikni o'rganadi, jamoada ishlash ko'nikmasi shakllanadi. Bu esa ularning ijtimoiy faolligini oshiradi va sinfda ijobiy psixologik muhit yaratadi. O'qituvchi esa bu jarayonda yo'naltiruvchi va tashkilotchi rolini bajarib, har bir o'quvchining ishtirokini ta'minlaydi.

Umumiy xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda an'anaviy yondashuvlardan ko'ra o'yin va interfaol metodlarni qo'llash

samaradorligi yuqori ekani yaqqol namoyon bo'ladi. Ushbu metodlarni dars jarayoniga muntazam joriy etish o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi, o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi hamda tilni tabiiy, qiziqarli va samarali tarzda o'rganish imkonini beradi. Natijada o'quvchilar nafaqat bilim oladi, balki o'rganishlarini real hayotda qo'llashga tayyor bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Susannah Reed, Kay Bentley. (2021) «Guess What Student's book - 1»
Cambridge University Press
2. Susannah Reed, Kay Bentley. (2021) «Guess What Student's book - 2»
Cambridge University Press
3. Susannah Reed, Kay Bentley. (2021) «Guess What Student's book - 3»
Cambridge University Press
4. Susannah Reed, Kay Bentley. (2021) «Guess What Student's book - 4»
Cambridge University Press